
Državni izpitni center

M 1 3 0 1 0 3 1 3

PREDMATURITETNI PREIZKUS

SLOVENŠČINA

==== Izpitna pola 1 ====

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

PMP 2013

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1

1. Razpravljalni esej

Boženina zgodba

A) Vsebina (do 30 točk)

V eseju je kandidat skušal:

Točke	Primer
do 8	<p>♦ A pojasniti povezanost Boženinega vzdeвка Kadetka z njenim prihodom v družino glavnega junaka;</p> <p>za pojasnilo povezanosti Boženinega vzdeverka Kadetka z njenim prihodom v družino glavnega junaka, npr.:</p> <p>Boženin vzdevek je povezan z dedovo zgodbo med prvo svetovno vojno, ko ded spozna kadeta, njenega očeta. V zgodbi o vojaškem kruhu se združita spomin na oba, deda in kadeta. Ded je bil v družini "nadomestni" oče, saj je bil oče na fronti. Kadet je obiskoval deda do takrat, ko so ga zalotili z Justino, in ker je bil že zaročen, mu je ded pokazal, da so njegovi obiski nezaželeni. Medtem ko je deda in kadeta povežalo srečno naključje, ju je razdvojil prav kadetov "greh". Po kadetovi smrti naredi samomor še Justina, in ker se pripovedovalčevi družini Božena smili, jo sprejmejo medse; vsi pa jo kličejo Kadetka;</p>
do 5 + do 3	<p>♦ B razložiti, zakaj je Božena tako pomembna za glavnega junaka, in njen pomen ponazoriti z vsaj enim dogodkom;</p> <p>za razlago Boženine pomembnosti za glavnega junaka in ponazoritev njenega pomena z vsaj enim dogodkom, npr.:</p> <p>Kadetka je za pripovedovalca oz. osrednji lik zelo pomembna, saj se pojavi že na začetku romana kot prvi spomin na preteklost. Spominja se je kot "dodatnega" družinskega člana, zato je vezni člen spomina na celo družino, hkrati pa je bil nanjo navezan tudi globlje. Bila je najbolj svetel lik njegove mladosti, otroško radoživa in bistra, kot dekle pa celo erotično privlačna. Skoraj vse pomembne spremembe (npr. smrt matere, aretacija, pobeg) so povezane z njo: njen pomen naj ponazorim s pogrebom matere. Takrat se je občutljivi pripovedovalec, pubertetnik, zaprl vase in odklanjal pomoč, Kadetka pa je delovala bolj optimistično, čeprav je bilo tudi njej težko. Kot že prej, ob materinem umiranju, tudi ob pogrebu vnaša Kadetkina zgodba v žalost, tesnobo in resnost svetlejšje tone. Pripovedovalec se umakne v samoto, a mu veliko pomeni to, da od daleč poslušša pogovor Kadetke in Trnarja. Ta teče po Kadetkini zaslugi in iz njega spoznamo njeno občutljivost in željo pomagati žalujočemu sinu, povezano z iznajdljivostjo. Za trpečega pripovedovalca nabere češnje, čeprav še niso čisto zrele. Sicer ne ve, kako bi se mu približala, a kljub temu sede poleg njega in skupaj z njim molči. Njena vztrajnost in intuitivna želja po pomoči sta pripovedovalcu pomagala, da se je vsaj malo odtegnil otopelosti;</p>
do 8	<p>♦ C primerjati, kakšno vlogo odigra Boženina zgodba na začetku in koncu romana;</p> <p>za primerjavo, kakšno vlogo odigra Boženina zgodba na začetku in koncu romana, npr.:</p> <p>Na začetku in koncu romana odigra Boženina zgodba osrednjo vlogo, vmes pa povezuje različne zgodbe, zato jo lahko razumemo kot vezivo celotne strukture romana. Če na začetku romana njena zgodba vpelje bralca v preteklost in pomaga pripovedovalcu premostiti petnajst let odsotnosti od doma, na koncu romana prav Boženina zgodba utemelji pisateljev nagib, da njeno zgodbo zapiše. Na začetku romana se pisatelj najprej spomni žalostnih dogodkov in posledic vojne, ki ga vznemirijo. Pomiri ga le spomin na Kadetko – ta zanese v roman optimizem in lahkotnejše razpoloženje. Že na začetku romana je jasno, da bo njena zgodba gibalo romana in da bo prinašala tako svetle kot temne tone, kar se potem na koncu romana potrди, hkrati pa se konec vrne na začetek, z utemeljitvijo nastanka romana. Na koncu romana se Boženina zgodba zaključí, in ker je tako pretresljiva, teta prigovarja pripovedovalcu, naj jo zapiše. Njena zgodba ni samo združila preživelih družinskih članov, predvsem nečaka in teto, ampak je tudi nakazala</p>

(do 4)	pisateljevo poetiko, ko je pri pisanju zgoščeval dogodke, jih prikrojeval in olepševal, da bi roman deloval resničnejše in lepše; <i>samo za predstavitev brez primerjave;</i>
do 6	♦ Č presoditi, kaj iz Boženine zgodbe ga je v romanu najbolj pretreslo in zakaj; za presajo , kaj in zakaj je bilo v romanu najbolj pretresljivo, npr.: Iz Boženine zgodbe me je najbolj pretreslo ...
Skupaj	30

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 700	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri kateri od postavk *Vsebina* ali *Jezik* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

2. Razlagalni/interpretativni esej

Ciril Kosmač: Pomladni dan (odlomek)

Ciril Kosmač: Pomladni dan. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1971. 60–61.

A) Vsebina (do 30 točk)

V eseju je kandidat skušal:

Točke	Primer
do 4 + do 4 + do 4	<p>♦ A pojasniti, kaj razberemo iz dialoga v odlomku o čustvovanju očeta in sina ter o povezanosti tega s sinovim šolanjem;</p> <p>za pojasnilo čustvovanja očeta in sina ter povezanosti tega s sinovim šolanjem v odlomku, npr.: Pogovor očeta in sina v odlomku vodi oče, ki se zaveda, da je tema smrti prezgodnja za sinovo starost, a mu prav s pomočjo te občutljive teme poskuša razložiti, kako pomembna je odločitev o šolanju. Iz pogovora razberemo čustveno razpoloženje govorečih. Oče in sin sta v odlomku žalostna, zaskrbljena in nemočna, a bližino smrti sprejema vsak po svoje. Oče prehaja s splošnih resnic (npr. življenje je kot reka) na konkretno bolečino previdno in počasi, saj ve, da je sin zelo občutljiv in da se je v puberteti zaprl vase. Čeprav je oče čustven in razumevajoč, mora delovati tudi praktično, hkrati si tako želi mati, ki se zavestno odloči za prekinitev zdravljenja. Sina to še bolj potre, saj ne bi rad, da bi mati svoje zdravje žrtvovala za prihodnost otrok. A ker nimajo denarja, je edina svetla točka brezizhodne situacije sinova možnost šolanja. Oče mu zato prigovarja, naj preseže svojo otopelost in žalost z učenjem, ker bo tako pravilno poskrbel za svojo prihodnost, ugodil pa bo tudi (zadnji) materini želji;</p>
do 8	<p>♦ B primerjati, kako sta skozi celoten roman na sinovo odločitev o šolanju vplivala oba, oče in mati;</p> <p>za primerjavo očetovega in materinega vpliva na sinovo odločitev o šolanju skozi celoten roman, npr.: Skozi celoten roman se oba zavedata, da je njun sin drugačen od ostalih otrok in da bi se zato moral izšolati in si poiskati službo v mestu, saj vas ni dovolj perspektivna zanj, "bodočega pisatelja". Oba sta razgledana in se zavedata pomembnosti izobrazbe, vendar zaradi pomanjkanja denarja sinu ne moreta omogočiti gimnazijskega šolanja. S tem dejstvom se niso mogli sprizniti, sin pa se je smilil samemu sebi in postajal še bolj apatičen. Čeprav sta oba odločilno vplivala na odločitev, da bo gimnazijo zaključil z izpiti, je bila pri tem vendarle pomembnejša mati. Ta je nanj vplivala s svojo mehkobo in boleznijo ter z izjavo, da bi ji pred smrtjo s svojim šolanjem naredil veliko veselje. Materi je ugodil tudi zaradi njene ljubeče vzgoje in harmoničnega odnosa z očetom. Starši so se namreč o pomembnih odločitvah, tudi o šolanju, vedno posvetovali. Če je mati na sinovo odločitev vplivala z nežnostjo in boleznijo, je bil oče pomemben zaradi svoje odločnosti, ponosa, dostojanstva, jeze in vztrajnosti. Ko ga je privoščljivi sosed prišel zbadat, da sina ne more poslati na šolanje, se je razjezil in takoj ukrepal;</p> <p>(do 4) za povzemanje vpliva brez primerjave;</p>
do 6	<p>♦ C predstaviti slogovna sredstva, s katerimi je v odlomku izražena ganljivost pogovora, in razložiti, kako ta sredstva prispevajo h ganljivosti pogovora;</p> <p>za predstavitev in razlago slogovnih sredstev, ki v odlomku prispevajo h ganljivosti pogovora, npr.: H ganljivosti pogovora prispevajo naslednja slogovna sredstva: ponavljanje podobnih besed (teče) oziroma stavčnih vzorcev (Zaradi mene! Zaradi vas vseh), zamolki, označeni s tremi pikicami, prisposodbe (življenje teče kakor Idrijca), vzkliki (Moj bog) ... Najpomembnejši za ustvarjanje ganljivosti je dialog, saj so vse misli posredovane neposredno, skozi pogovor očeta in sina, skozi njune besede in molk, brez pripovedovalčevega komentarja. Dialog ju označuje in pušča bralcu dovolj svobode, da si ustvari svojo predstavo. Zamolki kažejo na močna čustvena stanja, ki prispevajo h ganljivosti – žalost, nemoč, zadrego, sram; vzkliki in stopnjevanje pa ustvarjajo dramatičnost ...</p>

1 + do 3	♦ Č pojasniti najbolj ganljivo v odlomku;	
	za navedbo in pojasnilo najbolj ganljivega v odlomku, npr.: V odlomku se mi je zdelo najbolj ganljivo ...	
Skupaj	30	

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 700	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri kateri od postavk *Vsebina* ali *Jezik* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

Opozorilo!

- Ocenjevanje nalog z **manj kot 600 besedami**:

a) *vsebina*: točke so dodane po točkovniku,

b) *jezik*: število možnih točk za jezikovno pravilnost, slog in zgradbo se ustrezno zniža, in sicer:

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
600–450	do 6	do 5	do 5
449–300	do 4	do 4	do 4
299–150	do 2	do 2	1
pod 150	1	1	0

Če pri kateri od postavk *vsebina* ali *jezik* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

- Zapisa besed *kadet* in *pob* z veliko začetnico upoštevamo kot **pravopisno napako**.
- Neustrezno zamenjavo literarnih oseb z resničnimi in pripovedovalca z avtorjem oziroma s pisateljem (Ciril/Kosmač) upoštevamo kot **vsebinsko napako**. Zanj odštejemo 0,5 točke (do trikrat oziroma do minus 1,5 točke).
- Če so v posamezni postavki **vsebinske napake**, zanje pri ocenjevanju te postavke odštejemo ustrezno število točk.